

6. april 2014

FM 2014/135

BETÆNKNING

Afgivet af Lovudvalget

vedrørende

Forslag til inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig Forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland (Styrket indsats for kredsretterne m.v.)

(Medlem af Naalakkersuisut for Familie og Justitsvæsen)

Afgivet til forslagens 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Inatsisartutmedlem Anders Olsen, Siumut, formand

Inatsisartutmedlem Kristian Jeremiassen, Siumut, næstformand

Inatsisartutmedlem Doris Jakobsen, Siumut

Inatsisartutmedlem Ane Hansen, Inuit Ataqatigiit

Inatsisartutmedlem Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit

Forslaget blev efter 1. behandlingen den 26. marts 2014 under FM2014 henvist til nærmere behandling i Lovudvalget.

1. Forslagets indhold og formål

Det har i en længere periode været vanskeligt at rekruttere og fastholde, faste uddannede kredsdommere til kredsretterne i Grønland. Rekrutterings- og fastholdelsesproblemerne er bl.a. en af årsagerne til, at der i dag ligger et stort antal verserende sager ved kredsretterne, som afventer domstolsbehandling.

Formålet med forslaget er at gennemføre en række ændringer af retsplejelov for Grønland for dermed at nedbringe mængden af ophobede sager ved kredsretterne og sikre, at sager ved retterne i Grønland på længere sigt kan behandles inden for rimelige sagsbehandlingstider med den fornødne kvalitet.

De ændringer der foreslås gennemført, er følgende:

1. Obligatorisk værneting ved retten i Grønland for alle civile sager, bortset fra navnlig familieretlige sager, faderskabssager og skiftesager.
2. Øget mulighed for midlertidig beskikkelse af kredsdommere, herunder indførelse af muligheden for midlertidig beskikkelse af danske domstolsjurister.
3. Udvidelse af mulighederne for at anvende hjælpedommere.

De forslåede ændringer er blevet anbefalet af et flertal i Rådet for Grønlands Retsvæsen.

1.1 Overførelse af en række civile sager

Kredsretterne er jf. § 55 i gældende retsplejelov for Grønland 1. instans for alle sager, der ikke ved lov, landstingslov eller landstingsforordning er henlagt til Retten i Grønland som 1. instans.

Forslaget indebærer, at en række civile sager vil blive overført fra kredsretterne til Retten i Grønland. De civile sager, der foreslås overført, er sager, hvor der er en tvist mellem flere parter, som ofte omhandler et pengekrav. Det kan f.eks. være afskedigelsessager, sager om mangler ved fast ejendom eller sager om reparation af en bådsmotor. Komplexiteten i sagerne kan således være meget varierende.

Familieretlige sager, faderskabssager og skiftesager vil fortsat skulle behandles i kredsretterne.

Forslaget indebærer, at verserende ubehandlede sager, som ligger ved kredsretterne skal overflyttes til og behandles af Retten i Grønland.

Parterne i de civile sager vil dog fortsat kunne aftale, at en retssag, som hører under Retten i Grønland, skal behandles af kredsretterne jf. § 202 i retsplejelov for Grønland.

1.2 Afskaffelse af den særlige inkassoproces

Kapitel 22 i retsplejelov for Grønland om behandling af inkassosager indeholder bestemmelser om en særlig smidig behandling af retssager i ikke-tvistige sager om inddrivelse af pengekrav, hvor kreditor ønsker tvangsfuldbyrdelse i umiddelbar forlængelse af domsafsigelsen.

Den særlige inkassoproces omfatter både en civil retssag og i umiddelbar forlængelse af domsafsigelsen en fuldbyrdelse af dommen. Det er en forudsætning for processen, at samme domstol, behandler og afsiger dom i retssagen og herefter forestår tvangsfuldbyrdelsen af pengekravet på grundlag af dommen. For en mere uddybende beskrivelse af inkassoprocessen henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 2.2.3.

Såfremt de civile sager overføres til Retten i Grønland, vil dette indebære, at den særlige inkassoproces i kapital 22 i retsplejelov for Grønland ikke kan opretholdes, da det vil være Retten i Grønland, der fremover behandler og afsiger dom i civile retssager, mens kredsretterne fortsat skal fuldbyrde pengekravet på grundlag af dommen. Sager, der i dag afgøres efter den særlige inkassoproces, skal derfor fremover afgøres efter de almindelige regler om behandling af civile sager, herunder om tvangsfuldbyrdelse.

1.3 Øget mulighed for midlertidig beskikkelse af kredsdommere

Forslaget indebærer en række ændringer, som skal give en øget mulighed for midlertidig beskikkelse af kredsdommere.

Forud for retsvæsenreformens i 2010 blev hvervet som kredsdommer varetaget som deltidsbeskæftigelse og uden krav om juridisk embedsmandseksamen eller andre særlige uddannelsesmæssige kvalifikationer.

Den grønlandske retsvæsenkommission vurderede, at der for at sikre en faglig styrkelse af kredsretterne og af hensyn til borgernes retssikkerhed skulle indføres et krav om, at kredsdommeren skulle gennemgå en særlig kredsdommeruddannelse.

Ved vedtagelsen af den nye retsplejelov var det forventet, at der ville forløbe noget tid efter reformens ikrafttræden 1. januar 2010, før der var et tilstrækkeligt antal uddannede kredsdommere til, at samtlige kredsdommerstillinger kunne besættes.

På den baggrund lavede man en overgangsordning, hvorefter hidtidige kredsdommere, der ikke ønskede ansættelse i fast stilling, kunne beskikkes som midlertidige kredsdommere i en overgangsperiode på 3 år.

Overgangsordningen blev i forbindelse med retskredsændringen i 2013, udvidet så den løber frem til 2016.

Forslaget indebærer, at denne overgangsperiode forlænges med yderligere 2 år frem til 2018.

Efter den gældende § 747 i retsplejelov for Grønland er det et krav, at personer, der beskikkes som midlertidige kredsdommere, har virket som kredsdommere op til overgangsordningens ikrafttræden. Forslaget indebærer, at det fremover også vil være muligt for personer, der tidligere, men ikke op til overgangsordningen har virket som kredsdommere, at blive beskikket som midlertidige kredsdommere.

Ud over de nævnte ændringer foreslås følgende frister udvidet:

Den absolutte frist for, hvor længe en stilling som kredsdommer kan holdes midlertidig jf. § 17, stk. 3 i retsplejelov for Grønland, foreslås udvidet fra 5 år til 8 år.

Fristen for, hvor længe en person kan være midlertidig beskikket som yderligere kredsdommer ved en kredsret jf. § 18, stk. 2 i retsplejelov for Grønland, foreslås udvidet fra 2 år til 5 år.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at gældende bestemmelse om, at en midlertidig beskikkelse bortfalder, når der udnævnes en fastansat uddannet kredsdommer, opretholdes.

1.4 Mulighed for midlertidig beskikkelse af danske domstolsjurister

Der er på den danske finanslov afsat i 20 mio. de næste 3 år til oprettelse af en task force bestående af bl.a. danske domstolsjurister, som beskikkes som midlertidige kredsdommere og dermed skal medvirke til at nedbringe sagsbunkerne ved kredsretterne i Grønland.

I den gældende retsplejelov for Grønland er der ikke hjemmel til, at danske domstolsjurister kan beskikkes som midlertidige kredsdommere, hvorfor det med forslaget foreslås, at der skabes det fornødne hjemmelsgrundlag hertil.

Hensigten er, at danske domstolsjurister sendes til Grønland for at behandle på forhånd udvalgte sager, der egner sig til behandling af danske jurister uden forudgående kendskab til lokale forhold og det grønlandske sprog.

1.5 Udvidelse af mulighederne for at anvende beskikkede hjælpedommere

I henhold til § 20 i retsplejelov for Grønland kan der beskikkes midlertidige hjælpedommere, når det er nødvendigt ved ledighed i en stilling eller ved kredsdommerens forfald, og det ikke har været muligt at beskikke en midlertidig kredsdommer. Beskikkelsen kan ske for indtil 1 år ad gangen. Der er mulighed for genbeskikkelse, men beskikkelse kan efter gældende ret kun ske for 3 år i alt.

Forslaget vil indebære, at fristen for hvor længe en person kan være beskikket som midlertidig hjælpedommer, udvides fra 3 år til 6 år. Herved får kredsretterne mulighed for efter 3 år at beholde en (nu) erfaren hjælpedommer i yderligere 3 år frem for at skulle beskikke en ny og mindre erfaren.

Samtidig gives der med forslaget mulighed for, at hjælpedommere i særlige tilfælde kan beskikkes til at foretage hovedforhandlinger. Det er forudsat, at beskikkelse til at foretage hovedforhandlinger alene vil kunne komme på tale for erfarne hjælpedommere i ukomplicerede sager.

2. Høringssvar

Justitsministeriet har sendt lovforslaget i høring til en række myndigheder, organisationer m.v.

Følgende har afgivet høringssvar:

Advokatrådet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Forsvarerforeningen i Grønland, Grønlands Landsret, Grønlandske Advokater, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Institut for Menneskerettigheder, Kredsdommerforeningen, Politimesteren i Grønland, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Retspolitisk Forening, Retten i Grønland, Rigsadvokaten og Rigspolitiet.

Departementet for Familie og Justitsvæsen har foretaget en supplerende høring af en række myndigheder og organisationer m.v. i Grønland.

Følgende har afgivet høringssvar:

Foreningen Bedre Børneliv, Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug, Departementet for Finanser og Indenrigsanliggender, Departementet for Erhverv, Råstoffer og Arbejdsmarked, Departementet for Sundhed og Infrastruktur, KANOKOKA og Kommune Kujalleq.

Høringssvarene er vedlagt som **bilag 1** til betænkningen.

Udvalget er bekendt med, at enkelte af høringsparterne pga. en teknisk fejl fra Justitsministeriet er blevet hørt senere end de øvrige, med en frist for afgivelse af høringssvar den 27. marts 2014, dvs. dagen efter, at forslaget blev 1. behandlet i Inatsisartut.

Udvalget finder det dog uacceptabelt, at udvalget først har modtaget de sidste indkomne høringssvar på begge sprog få dage før udvalgets frist for afgivelse af betænkningen. Dette er særlig uheldigt, da lovforslaget skal førstebehandles i Folketinget lige umiddelbart efter 2. behandlingen i Inatsisartut, hvilket har givet udvalget meget begrænset mulighed for at forlænge udvalgets behandling af beslutningsforslaget.

3. Orienteringsmøder

Udvalget kan på baggrund af de indkomne høringssvar fra Retten i Grønland, Kredsdommerforeningen og Landsdommeren i Grønland (Landsdommeren) konstatere, at domstolene i Grønland ikke er enige om alle elementer i forslaget, idet

Kredsdommerforeningen og Landsdommeren i deres høringsvar har udtrykt betænkeligheder ved, at en række af de civile sager overføres til Retten i Grønland.

Udvalget har på den baggrund afholdt møder med Landsdommeren, Formanden for Kredsdommerforeningen og Dommeren ved Retten i Grønland med henblik på at få uddybet deres høringsvar og få afdækket fordele og ulemper ved forslaget - hovedsagligt overførelsen af de civile sager til Retten i Grønland. Udvalget har endvidere i forbindelse med udvalgets behandling haft møde med Naalakkersuisoq for Familie og Justitsvæsen.

4. Samråd

Udvalget har som led i udvalgets behandling afholdt samråd med Naalakkersuisoq for Familie og Justitsvæsen den 4. april 2014. Kopi af samrådsindkaldelsen og Naalakkersuisoq for Familie og Justitsvæsens talepapir er vedlagt nærværende betænkning som **bilag 2**.

5. Udvalgets overvejelser

5.1 Indledende bemærkninger

Det skal indledningsvis bemærkes, at det høje antal af verserende sager ved kredsretterne er et problem, som har haft udvalgets opmærksomhed, og de som følge heraf lange sagsbehandlingstider. Udvalget har bl.a. i sin beretning til EM 2012/80 (ændring af retskredsene) givet udtryk for sin bekymring over sagsbehandlingstiderne. Udvalget bemærker bl.a. følgende:

Udvalgets bekymring bestyrkes af, at Justitsministeren i sin besvarelse af en række spørgsmål stillet af Lovudvalget gennem Naalakkersuisut, oplyser, at der findes kriminalsager, som af politiet er sendt til berømmelse ved kredsretterne så langt tilbage som i 2005, som fortsat afventer berømmelse.

Dette forekommer udvalget at ligge betydeligt ud over, hvad der i et retssamfund kan betragtes som acceptabelt og må nødvendigvis give anledning til en afdækning af problemernes omfang.

5.2 Øget mulighed for beskikkede kredsdommere og anvendelse af hjælpedommere

En offentliggjort statistik over modtagne, afsluttede og verserende sager for alle kredsretterne i perioden 2010-2013 er vedlagt nærværende betænkning som **bilag 3**. Det fremgår af statistikken, at den stigende sagsmængde (i kombination med behovet for oplæring i de nye sagsområder, som fogedområdet, der blev indført med retsvæsensreformen) har bevirket et øget antal af verserende sager fra 2009 til 2011. I 2012 og 2013 er der derimod sket et fald i

antallet af verserende sager. Udvalget kan dog konstatere, efter den seneste kontroloptælling, at der fortsat er et betydeligt efterslæb på 6.347 verserende sager ved kredsretterne¹.

Der er aktuelt ansat 7 faste kredsdommere ved kredsretterne. Derudover er der ansat 4 midlertidige kredsdommere, som ikke er fuldtidsansatte - stillingerne udgør tilsammen ca. 2 beskikkede kredsdommerstillinger.

Fra det seneste uddannelsesforløb 2011-2013 har én kandidat bestået eksamen på kredsdommeruddannelsen og har fået fast ansættelse som kredsdommer. Så vidt vides er mindst én deltager indstillet til reeksamen til sommer. Det forventes, at der påbegyndes endnu et uddannelsesforløb i efteråret 2014, som i lighed med de tidligere forløb påtænkes 2-årigt. Det er planen, at der optages 6 deltagere.

Det er udvalgets forståelse, at en bemanning på 12-14 kredsdommere vil være en forudsætning for, at kredsretterne, med en uændret sagsgang, vil kunne holde trit med antallet af indkomne sager. En nedbringelse af den eksisterende sagsbunke vil kræve yderligere bemanning.

Henset til de hidtidige vanskeligheder med at fastholde og rekruttere kredsdommere, og det aktuelle antal af faste og midlertidige kredsdommere, må udvalget konstatere, at der synes at være et presserende behov for, at der iværksættes effektive tiltag til at få nedbragt sagsbunkerne og de lange sagsbehandlingstider hos kredsretterne.

Udvalget finder det derfor meget positivt, at der de næste 3 år er afsat 20 mio. kr. på den danske finanslov med henblik på at få løst problematikken. Udvalget kan derfor fuldt ud tilslutte sig de elementer i forslaget, der angår øget mulighed for beskikkelse af kredsdommere og anvendelse af hjælpedommere, herunder oprettelse af en task force af danske domstolsjurister.

Lovudvalget skal dog understrege, at der er tale om midlertidige løsninger, og det betyder, som udvalget også påpegede i sin beretning til EM12/80, at der også fremover må afsættes de fornødne ressourcer til løbende at gennemføre et tilstrækkeligt antal uddannelsesforløb til at kunne sikre kredsretterne det fornødne rekrutteringsgrundlag. Dette er en forudsætning for at kunne implementere et af de centrale elementer i retsvæsenreform: dén faglige styrkelse af kredsretterne, som ikke blot Retsvæsenkommission, men også Inatsisartut og Folketinget, anså for ubetinget nødvendig².

¹ De verserende sager er blevet kontroloptalt den 31. december 2013. Der er ikke i antallet af de verserende sager for de enkelte år justeret for kontroloptællingen.

² Dette er en principiel betragtning, og skal ikke ses som en kritik af de midlertidige kredsdommeres indsats, som det grønlandske retsvæsen ikke kunne have været foruden.

5.3 Overførelse af en række civile sager

De ændringer, der angår overførelsen af alle civile sager, bortset fra navnlig familieretlige sager, faderskabssager og skiftesager, til Retten i Grønland, har været genstand for indgående drøftelse og grundige overvejelser i udvalget.

Udvalgets drøftelse har fokuseret på den samme afvejning af de to modsatrettede hensyn, som kommer til udtryk i lovbemærkningerne:

På den ene side hensynet til at sikre borgerne en forsvarlig domstolsbehandling med rimelige sagsbehandlingstider. Udvalget har, bl.a. på baggrund af oplysningerne fra Rådet for Grønlands Retsvæsen bemærket, at der ligger et stort antal sager ved kredsretterne, og kredsretterne reelt ikke har tid til at behandle ret mange andre civile sager end familieretlige sager. Samtidig fremgår det af lovbemærkningerne, at kredsdommerne ikke har forudsætningerne for at kunne afgøre civile tvister på de mangeartede lovgivningsområder, som civilretten dækker over, på et ønskeligt kvalitetsniveau.

På den anden side hensynet til at fastholde nærhedsprincippet, der bygget på et princip om, at der skal være let og tilgængelig adgang til domstolene. Borgerne skal serviceres lokalt og kredsdommerne skal rekrutteres blandt den stedlige befolkning. Det forudsættes, at kredsdommerne tilhører lokalsamfundet og kender sproget, kulturen og befolkningen i retskredsen. Det er af stor betydning på grund af de sproglige, samfundsmæssige og kulturelle forskelle, der gør sig gældende ikke bare mellem Danmark og Grønland, men også mellem de forskellige egne i Grønland.

5.3.1 Forslagets betydning for Nærhedsprincippet

Det fremgår af lovbemærkningerne, at det er Justitsministeriets opfattelse, at nærhedsprincippet i tilstrækkelig grad vil kunne tilgodeses ved om nødvendigt, at sætte Retten i Grønland ved kredsretternes tingssteder. Derudover bemærkes det, at også fjernkommunikation i væsentlig grad vil kunne bidrage til at sikre en hensigtsmæssig og fleksibel domstolsbehandling, hvor der tages hensyn til de særlige geografiske forhold i Grønland som følge af de store afstande, rejsetider mv. Endelig lægges der vægt på, at hovedparten af de civile sager anlægges ved kredsretten i Nuuk, at og disse sager således ikke vil få nogen betydning for nærhedsprincippet.

Det grønlandske retssystem er, som nævnt, kendetegnet ved et nærhedsprincip, som kommer til udtryk i både fysisk og ideel forstand.

Retskredsændringen, der trådte i kraft i 2013, bevirkede en vis indskrænkning af det fysiske nærhedsprincip, idet man som følge af kommunalreformen gennemførte en regionalisering, hvorved de 18 kredsretter blev lagt sammen til 4 kredsretter, svarende til de 4 grønlandske

kommuner. Lovudvalget lagde i sin beretning til forslaget om retskredsændringen bl.a. vægt på, at det var en forudsætning for ændringen, at man opretholdt bidingstederne, hvor retsmøderne kunne afholdes. Selvom kredsretterne i dag foretager rejser til tingstederne og bidingsteder, har retskredsændringen alt andet lige betydet, at de enkelte byer og bygder, henset til de store afstande i Grønland, rejsetider m.v., ikke betjenes så ofte som førhen. Det var derfor også forudsat i forslaget om retskredsændringen, at regionaliseringen ville indebære en øget brug af videokonferenceudstyr.

For en del civile sagers vedkommende vil det således ikke have den store betydning i forhold til det fysiske nærhedsprincip, om retten sættes i Nuuk, hvor Retten i Grønland er placeret, eller en af de øvrige kredsretter, idet sagen under alle omstændigheder vil blive afviklet under anvendelse af videokonference. Yderligere anlægges som nævnt hovedparten af de civile sager ved kredsretten i Nuuk. Udvalget har dog noteret sig Landsdommerens bemærkning til denne problemstilling:

Uagtet det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at Retten i Grønland vil *rejse rundt* og behandle civile sager, der ikke afvikles under anvendelse af videokonference, må det forventes, at en forholdsvis stor del af sagerne vil blive behandlet pr. videokonference, idet Retten i Grønland ikke i øvrigt har anledning til, at rejse rundt. Dette i modsætning til kredsretterne, der rejser til bidingstederne i alle byer for behandling af kriminalsager, familieretlige sager, fogsager med videre.

I forhold til det ideelle nærhedsprincip, der kommer til udtryk ved, at kredsdommeren rekrutteres blandt den stedlige befolkning og forudsættes at have kendskab til sprog, kultur og befolkning i retskredsen, vil forslaget få en langt større betydning for nærhedsprincippet.

Der er generelt stor mangel på dobbeltsprogede jurister i Grønland, hvorfor det kan være forbundet med visse vanskeligheder for Retten i Grønland at rekruttere dobbeltsprogede jurister. Det må på den baggrund lægges til grund, at mange af de civile sager, der bliver overført fra kredsretterne til Retten i Nuuk, vil blive behandlet af dansksprogede jurister, som ikke har et særligt kendskab til sproget, kulturen og samfundet i de enkelte retskredse og som ofte kun bliver i Grønland i nogle få år.

Forslaget formodes på den baggrund at medføre en væsentlig indskrænkning i det ideelle nærhedsprincip.

5.3.2 Forslagets betydning for rekrutteringen af kredsdommere

Udvalget har noteret sig, at der fra både Landsdommeren og Kredsdommerforeningen er udtrykt bekymring for, at overførelsen af de civile sager til Retten i Grønland vil bevirke øgede rekrutteringsproblemer, idet stillingen som kredsdommer vil blive mindre attraktiv. Til denne problemstilling anfører Dommeren ved Retten i Grønland følgende:

Det er overvejet, om kompetenceændringen vil medføre vanskeligheder med at rekruttere fremtidige kredsdommere. Retten i Grønland finder ikke, at er noget erfaringsmæssigt belæg herfor. Der er derimod erfaring for, at det er forbundet med vanskeligheder succesfyldt

at fomidle civilproces og civilretlige emner til kredsdommerkandidater uden juridisk baggrund.

Udvalget må på den baggrund konstatere, at der ikke er enighed om problemstillingen, og at det er uvist, hvorvidt en vedtagelse af forslaget vil bevirke, at det vil blive vanskeligere fremover at rekruttere kredsdommere.

5.3.3 Kapaciteten i Retten i Grønland

En anden problemstilling, der har været drøftet i udvalget, er hvorvidt overførelsen af de civile sager vil øge sagsbehandlingstiden yderligere på de verserende sager, og hvorvidt Retten i Grønland har de fornødne ressourcer til at løfte opgaven.

Dommeren ved Retten i Grønland har under sit møde med udvalget givet udtryk for, at overførelsen af de civile sager, efter hendes opfattelse, ikke vil øge sagsbehandlingstiderne. Begrundelse herfor er, at hvis en række af de civile bliver behandlet ved Retten i Grønland som 1. instans, vil de dommerfuldmægtige få et bedre erfaringsgrundlag for at behandle sagerne, hvilket vil give mere flow i behandlingen af sagerne. Derudover vil Retten i Grønland spare tid på at give vejledning i behandlingen af de civile sager til kredsretterne.

For så vidt angår spørgsmålet om de fornødne ressourcer har udvalget i øvrigt noteret sig følgende udmelding i høringssvaret fra Dommeren ved Retten i Grønland:

Det er anført, at Retten i Grønland vil have kapacitet til at behandle de civile sager, der straks overføres fra kredsretterne og de sager, der bliver anlagt som følge af lovforslaget. Retten i Grønland vil dog være nødt til i opstartsfasen at trække på udsendte, danske kolleger i henhold til bunkebekæmpelsesbevillingen. Kompetenceændringen vil på sigt ikke betyde behov for udvidelse af bevillingen til de grønlandske første instanser, men vil betyde en vis omfordeling af ressourcerne til de enkelte enheder.

Udvalgets skal dog bemærke, at forslaget må formodes at indebære et øget behov for ressourcer til tolkebistand henset til, at de fleste jurister ved Retten i Grønland vil være dansksprogede, hvilket vil indebære behov for tolkebistand, hvis blot en parterne er grønlandsksprogede. Det skal i den forbindelse nævnes, at Landsdommeren påpeger et behov for yderligere personale til Retten i Grønland til behandling af de civile sager af ekspeditions-mæssig karakter, og at han nævner, at det kan være forbundet med vanskeligheder at rekruttere tilstrækkeligt kontorpersonele til domstolene.

5.3.4 Fejlbehæftet årsstatistik for verserende sager i kredsretterne

Som oplyst i afsnit 5.2 er antallet af verserende sager i kredsretterne blevet kontroloptalt pr. 31. december 2013. Det har efter kontroloptællingen vist sig, at det samlede antal verserende sager ved kredsretterne er 6.347, heraf er 580 sager opgjort som verserende civile sager (dvs.

de alm. civile sager, som foreslås overført til kredsretterne). Udvalget har noteret sig disse fejl i årsstatistikken og konstateret, at der reelt er et mindre antal verserende civile sager, end de 1300 der var opgjort pr. 30. juni 2013, og som bl.a. dannede baggrund for redegørelsen fra Domstolsstyrelsen til Rådet for Grønlands retsvæsen.

Landsdommeren påpegede også denne fejl i statistikken under sit møde med Lovudvalget og oplyste, som det tillige fremgår af hans hørings svar, at det er vurderingen, at 580 sager reelt ikke er udtryk for et bunkebekæmpelsesproblem i forhold til de civile sager, idet Retten i Grønland har opgjort den ideelle løbende sagsbeholdning for civile sager til 500 sager og et realistisk mål til 750 sager.

Forsvarerforeningen i Grønland bemærker ligeledes de fejlbehæftede tal. Samtidig efterlyser foreningen flere faktuelle oplysninger og argumenter, der underbygger forslaget. Bl.a. peger Forsvarerforeningen på, at der mangler oplysninger og tal for, om problemerne med de mange verserende civile sager gør sig gældende for alle 4 kredsretter. Samtidig ønsker Forsvarerforeningen en afklaring af, om der reelt er problemer med behandlingen af alle de kategorier af de civile sager, som foreslås overført til Retten i Grønland.

Forsvarerforeningen bemærker bl.a. følgende:

Det fremgår ikke af høringsmaterialet hvor mange af disse påståede 8.000 sager der er henholdsvis kriminalsager, familieretlige sager, fogedsager, civilsager eller øvrige kategorier. Det fremgår endvidere heller ikke hvordan denne påståede ikke dokumenterede pukkel af sager skulle være fordelt på de 4 retskredse, eller om problemstillingen kan indsnævres til måske kun - eller primært – at høre til Sermersooq Kredsret.

Forsvarerforeningen finder ganske enkelt ikke, at Justitsministeriet har løftet sin bevisbyrde for, at der foreligger et problem, med så væsentlige mangler at det bør eller kan medføre så indgribende ændringer i den grønlandske retspleje. Bevisbyrden findes heller ikke løftet for, at et så bredt område som det der her blot kaldes "civile retssager", i sin helhed er et problem der kan/skal/bør overføres. Bevisbyrden er derfor heller ikke løftet for, at det påståede problemområde er af en sådan karakter, at det ikke kan løses i Kredsretternes regi.

På den begrænsede tid udvalget har haft til rådighed til udvalgsbehandling har det ikke været muligt at indhente nærmere oplysninger om evt. problemer med behandlingen af de enkelte sagskategorier. En nærmere empirisk-statistisk redegørelse herfor vil uden tvivl kræve omfattende undersøgelser, og muligvis forudsætte mere effektive registreringsværktøjer end Retten i Grønland i dag benytter, som grundlag for opgørelsen af deres statistikker.

Udvalget har dog indhentet følgende statistik over verserende sager for hver enkelt kredsret i 2013.

Heraf fremgår det, at ca. halvdelen af de verserende sager hører til Sermersooq kredsret og ca. en fjerdedel hører under Qaasuitsup kredsret:

	Kujalleq	Sermersooq	Qeqqata	Qaasuitsup	SUM
Kriminalsager (undtagen bødesager)	177	1173	195	389	1934
Kriminalsager (bødesager)	7	131	13	14	165
Skiftesager (dødsbo)	45	184	56	274	559
Skiftesager (bodeling)	0	0	0	1	1
Anerk. faderskabssager	4	33	0	19	56
Andre faderskabssager	69	182	40	108	399
Ægteskabs- og samværsager	0	46	10	28	84
Forældremyndighedssager	11	59	18	49	137
Civile sager	70	160	141	209	580
Fogedsager, herunder inkassosager og tvangssalg	402	1385	176	369	2332
Andre sager	6	28	6	60	100
I alt	791	3381	655	1520	6347

Udvalget har i øvrigt bemærket, at Landsdommeren på baggrund af de fejlagtige årsstatistikker mener, at den kvantitative begrundelse for at overføre de civile retssager fra kredsretterne til Retten i Grønland er bortfaldet, og at Forsvarerforeningen mener, at lovforslaget bør trækkes med henblik på yderligere undersøgelse, evt. nedsættelse af en kommission.

5.3.5 Yderligere overvejelser

Det har ydermere indgået i udvalgets overvejelser, at de foreslåede ændringer, der på væsentlige områder gør op med den grønlandske retspleje og anbefalingerne i retsvæsenkommissionens betænkning, skal gennemføres inden retsvæsenreformen er fuldt ud implementeret, og det har været muligt at bemande kredsretterne med det fornødne antal beskikkede kredsdommere, som er en forudsætning for, at kredsdommerne kan holde trit med de indkomne sager.

Ligeledes har de tiltag der blev gennemført med retskredsændringen kun haft begrænset virketid. Hensigten med retskredsændringen var at skabe mulige rammer for at rekruttere fuldtidsansatte kredsdommere og skabe fagligt udviklende miljøer med høj kvalitet i sagsbehandlingen og acceptable sagsbehandlingstider. Ændringen trådte først i kraft i 2013, og det er reelt for tidligt at vurdere, hvorvidt ændringen har haft den forventede effekt, herunder om den har givet bedre rammer for rekruttering af kredsdommerne.

Forslaget lægger til dels til grund, at overførelsen af de civile sager kun skal have en midlertidig karakter. Udvalget finder det dog ikke særlig sandsynligt, at kredsretterne vil få kompetencen til at behandle de civile sager tilbage, når først de er blevet overført til Retten i Grønland.

Dommeren ved Retten i Grønland påpeger i den forbindelse følgende i sit høringssvar:

I de tvister, hvor indgående kendskab til den grønlandske kultur og til det grønlandske sprog vurderes at være en forudsætning for domstolsbehandling af høj kvalitet, vil parterne - og Retten i Grønland - have mulighed for gennem § 202 at henvise tvister til kredsretternes lokale behandling.

Kredsretterne vil derfor også efter en gennemførelse af lovforslaget have behov for kendskab til de basale civilprocessuelle principper og til dele af civilretten. Dette kendskab er også en forudsætning for på et kvalificeret grundlag at kunne afgøre adhæsionsspørgsmål i kriminalprocessen, afkode og vurdere indsigelser i fogedretten og gennemføre skiftesagsbehandling, navnlig i insolvente boer og for at kunne lede processen i de familieretlige tvister. Retten i Grønland vil fortsat skulle undervise fremtidige kredsdommere i civilprocessens grundprincipper og i dele af civilretten.

Udvalget skal hertil bemærke, at en overførelse af de civile sager alt andet lige må betyde, at kredsdommerne får et mindre erfaringsgrundlag med behandlingen af de civile sager, og at forudsætningerne for, at kredsdommerne i fremtiden vil kunne løse de civile sager må blive mindre.

5.3.6 Mulige løsninger

På baggrund af udvalgets anførte overvejelser sammenholdt med de indkomne høringssvar ser udvalget 2 mulige løsninger på at få nedbragt mængden af ophobede sager ved kredsretterne og sikre, at sager ved retterne i Grønland på længere sigt kan behandles inden for rimelige sagsbehandlingstider med den fornødne kvalitet.

- 1) at udvalget indstiller, at forslaget vedtages i den foreliggende form, og at de civile sager, bortset fra navnlig familieretlig sager, faderskabssager og skiftesager, dermed overføres fra kredsretterne til Retten i Grønland.
- 2) at udvalget fremsætter et ændringsforslag til beslutningsforslaget, således at ændringen, der medfører obligatorisk værneting ved Retten i Grønland for alle civile sager, bortset fra navnlig familieretlige sager, faderskabssager og skiftesager, udgår af forslaget, samt at der efter en 3-årig periode, skal foretages en evaluering af, hvorvidt ændringerne, der indebærer øget mulighed for beskikkede kredsdommere og anvendelse af hjælpedommere, har haft en tilstrækkelig effekt på nedbringelsen af sagsbunkerne ved kredsretterne og de lange sagsbehandlingstider.

5.4 Øvrige bemærkninger

Udvalget har, bl.a. på baggrund af Landsdommeren og Forsvarerforeningen i Grønlands høringssvar noteret sig, at der synes at være et behov for at henlede Kredsretternes opmærksomhed på reglerne i § 56 i retsplejelov for Grønland. Bestemmelsen foreskriver, at kredsdommeren skal henvise en sag til behandling ved Retten i Grønland, hvis

- 1) sagen angår særlige vanskelige faktiske eller retlige spørgsmål,
- 2) sagen er principiel karakter eller
- 3) sagen har særlig indgribende betydning for en part

Det er udvalgets formodning, at en øget opmærksomhed på bestemmelsen og evt. nærmere vejledning i fortolkning af bestemmelsen, vil kunne reducere sagsmængderne hos kredsretterne yderligere og medvirke til, at sagerne hurtigere overføres til Retten i Grønland.

6. Udvalgets indstillinger

Et flertal i udvalget bestående af Siumut skal om forslaget bemærke:

Flertallet i udvalget mener, at der ved beslutningen af, om forslaget skal vedtages i foreliggende form, skal lægges afgørende vægt på hensynet til at sikre borgerne en forsvarlig domstolsbehandling med rimelige sagsbehandlingstider. Flertallet har noteret sig, at det sandsynligvis ikke vil være muligt for Folketinget at behandle forslaget på forårssamlingen, såfremt Inatsisartut vedtager et så omfattende ændringsforslag, som mindretallet fremsætter. Henset til det pressende behov for at få iværksat effektive tiltag til at få nedbragt sagsbunkerne og de lange sagsbehandlingstider hos kredsretterne, mener flertallet ikke, at behandlingen af forslaget skal forsinkes yderligere. Flertallet skal opfordre til, at lovændringen revurderes efter en 3-årig periode.

Ovennævnte udvalgsflertal indstiller på denne baggrund forslaget til vedtagelse

Et mindretal i udvalget bestående af Inuit Ataqatigiit skal om forslaget bemærke:

Mindretallet i udvalget finder i lighed med flertallet, at der er en pressende behov for, at der iværksættes effektive tiltag til at få nedbragt sagsbunkerne og de lange sagsbehandlingstider hos kredsretterne. For mindretallet er det afgørende, at det ideelle nærhedsprincip indtil videre fastholdes, samt at ændringerne, der gennemføres, fortsat er i overensstemmelse med anbefalingerne i retsvæsenkommissionens betænkning. Mindretallet mener derfor, at ændringen, der medfører obligatorisk værneting ved Retten i Grønland for alle civile sager, bortset fra navnlig familieretlige sager, faderskabssager og skiftesager, skal udgå af forslaget.

Ovennævnte udvalgsmindretal skal på denne baggrund fremsætte følgende ændringsforslag:

Forslag til inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig Forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland, dog således at ændringen, der medfører obligatorisk værneting ved Retten i Grønland for alle civile sager, bortset fra navnlig familieretlige sager, faderskabssager og skiftesager, udgår af forslaget, samt at der efter en 3- årig periode, skal foretages en evaluering af, hvorvidt de øvrige elementer i forslaget, har haft en tilstrækkelig effekt på nedbringelsen af sagsbunkerne ved kredsretterne og de lange sagsbehandlingstider.

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Anders Olsen,
Formand
Siumut

Kristian Jeremiassen
Siumut

Ane Hansen
Inuit Ataqtigiit

Doris Jakobsen
Siumut

Sara Olsvig
Inuit Ataqtigiit